

NBP

Narodowy Bank Polski

Paweł Gąsiorowski / Departament Stabilności Finansowej

**Działania MNB w ramach operacji
przewalutowania części kredytów walutowych
w listopadzie 2014**
Warszawa / 12 marca 2015

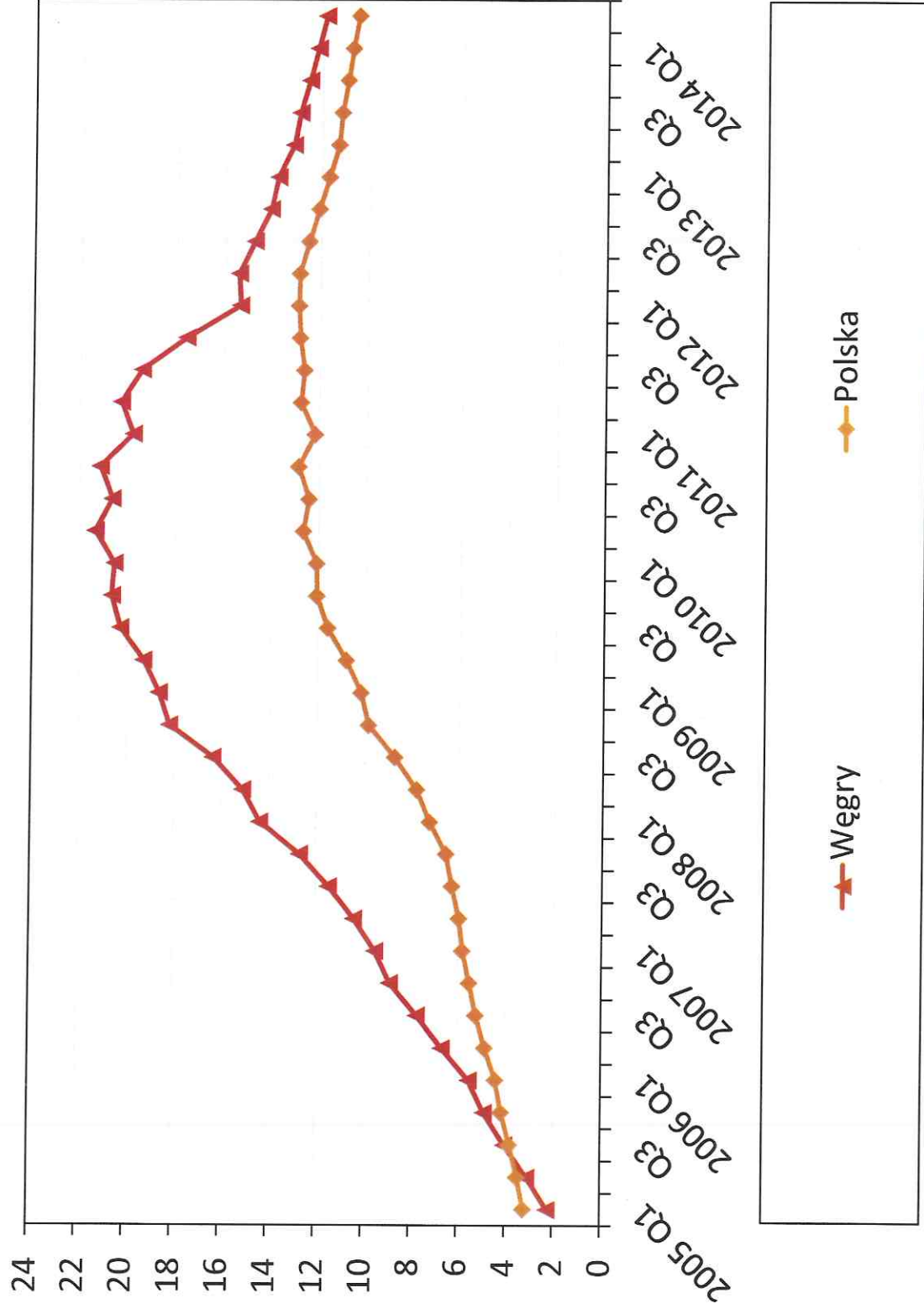

NBP

Narodowy Bank Polski

Skala problemu

Udział kredytów walutowych dla gospodarstw domowych w PKB

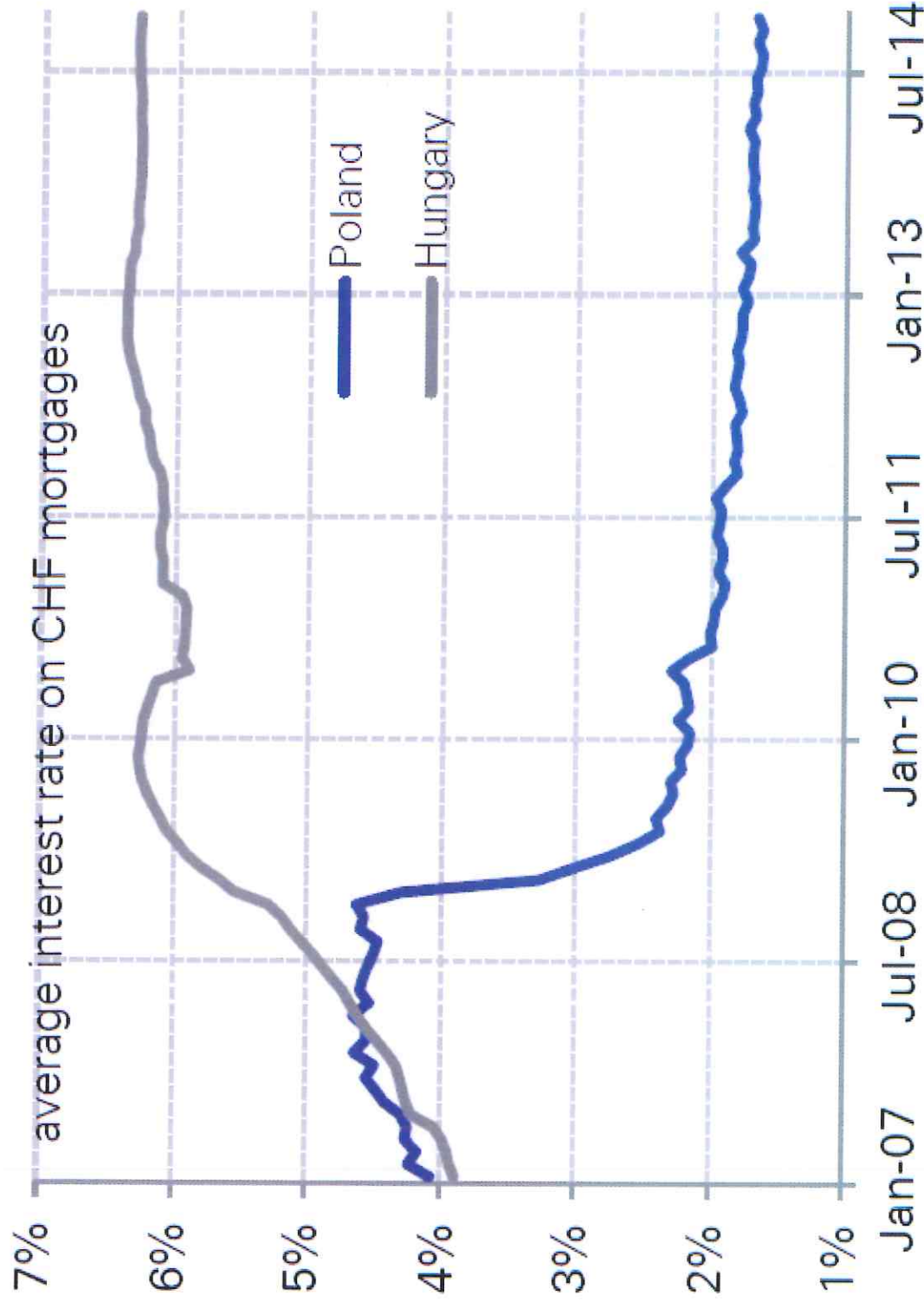

Walutowe kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

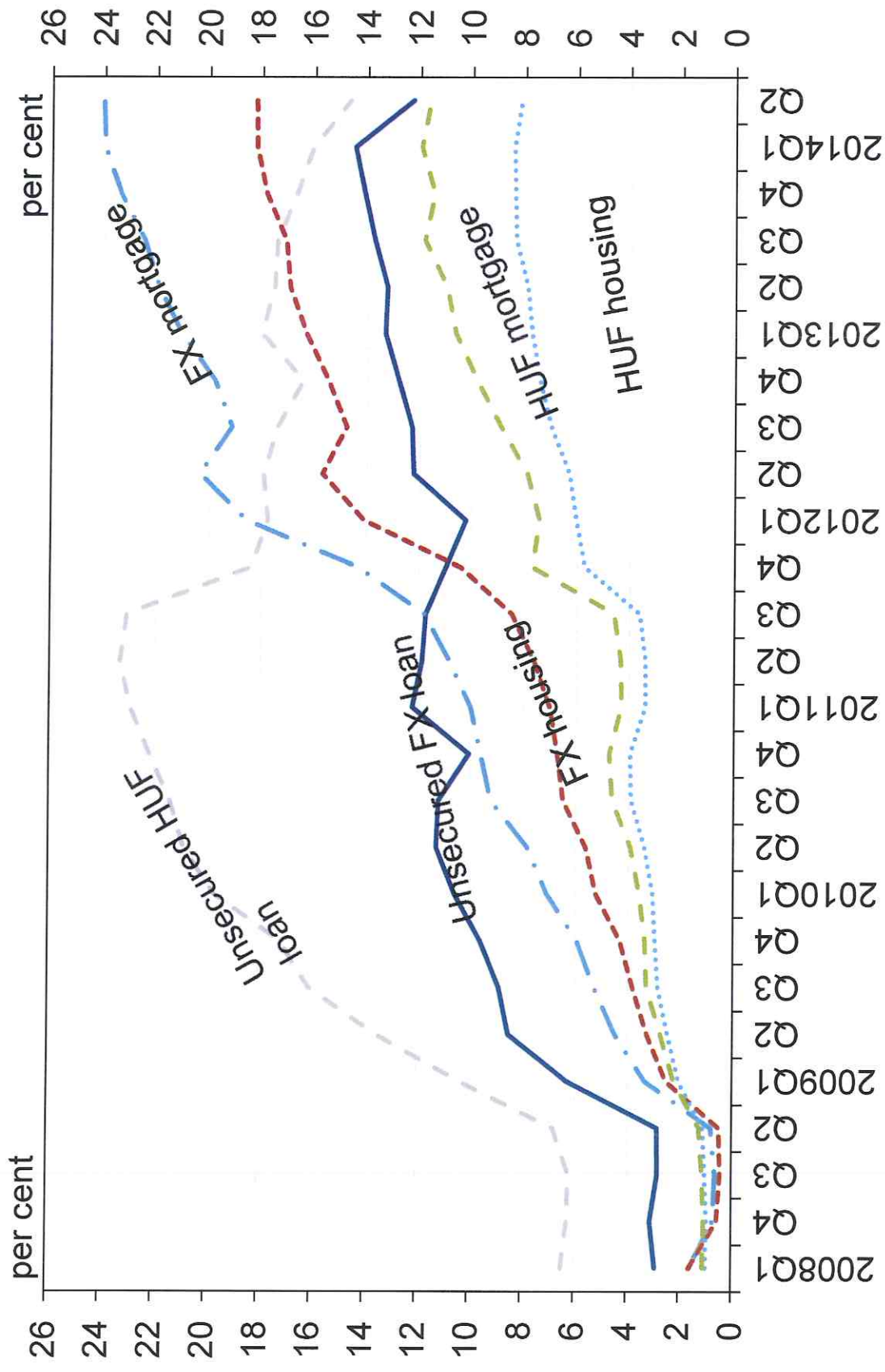
4

	Polska	Węgry
Kwota	31,4 mld EUR (11.2014)	10,8 mld EUR (09.2014)
przeznaczenie	mieszkania	mieszkania + samochody + konsumpcja
oprocentowanie	zmienne, indeksowane	zmieniane przez banki jednostronnie
model spłat	annuitet, stała rata kapitałowa	nie znany
NPL kredytów mieszkaniowych		26,9% (90+ dni) 18,6% (0-90 dni)
Finansowanie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 77 mld zł - zobowiązania w CHF ▪ 66 mld zł - FX swap, CIRS (listopad 2014) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zobowiązania walutowe w EUR względem banków matek ▪ zobowiązania walutowe względem innych podmiotów ▪ CIRS

Oprocentowanie kredytów w CHF: Polska i Węgry.

Węgry – wskaźniki NPL (%)

NBP

Narodowy Bank Polski

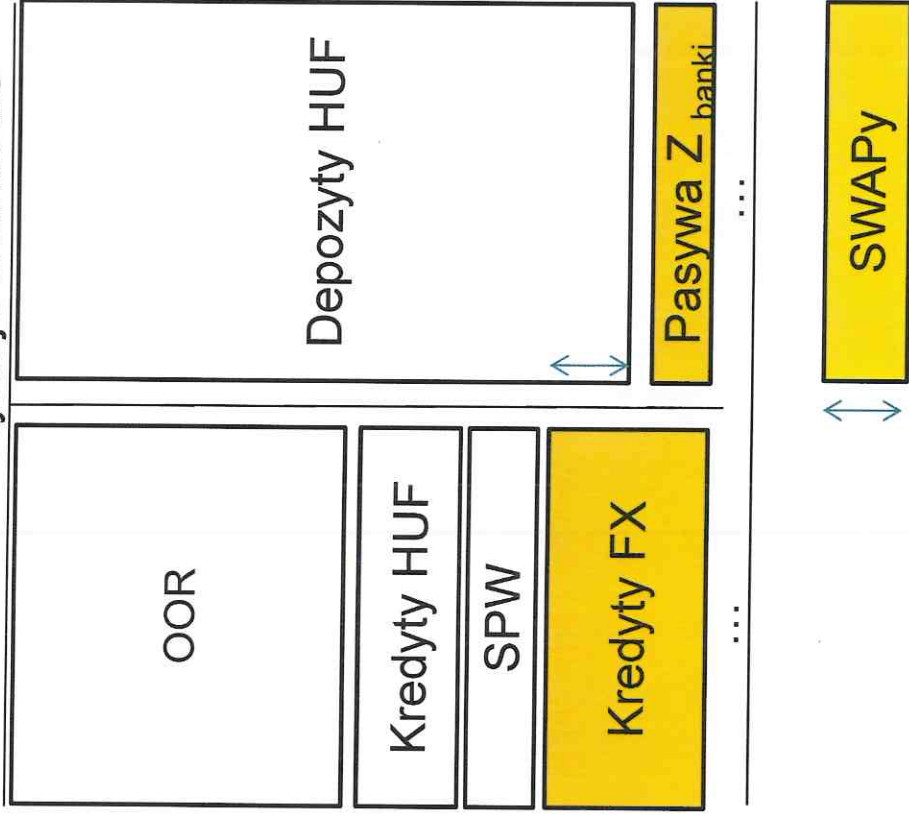
Poprzednie próby rozwiązania problemu

Poprzednie podejścia do rozwiązania problemu kredytów walutowych

- 2010: Parlament Węgier zakazał udzielania kredytów walutowych
- 19.09.2011: ustawa zezwalająca wcześniejszą spłatę kredytów walutowych, po preferencyjnym kursie około 1/3 niższym niż rynkowy, wraz z udzieleniem przez banki tanich refinansujących kredytów w HUF,
 - wymagana formalna zgoda wierzyciela
 - okno przewalutowania: do końca I kw. 2012
 - warunek dodatkowy: w momencie zaciągania kredytu kurs nie mógł być wyższy od kursu preferencyjnego.
 - Przewalutowano około 4 mld CHF z ówczesnych około 18 mld CHF kredytów walutowych.
 - Banki mogły odliczyć od podatku od sektora finansowego, w 2012 roku, jedną trzecią strat kursowych wynikających ze strat kursowych wynikających ze wcześniejszej spłaty kredytów po preferencyjnych warunkach.
- MNB szacował koszty tej operacji na około 300 bn HUF (około 1,2 mld EUR), co stanowiło około 10% kapitałów, i spowodowało, że wynik sektora w 2011 r. stał się ujemny, a niektóre zagraniczne banki-matki musiały dokapitalizować swoje filie.

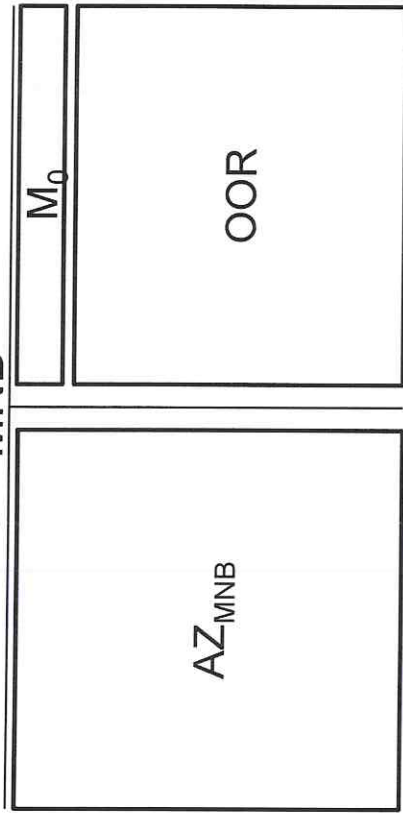
Finansowanie kredytów walutowych

Monetarne instytucje finansowe

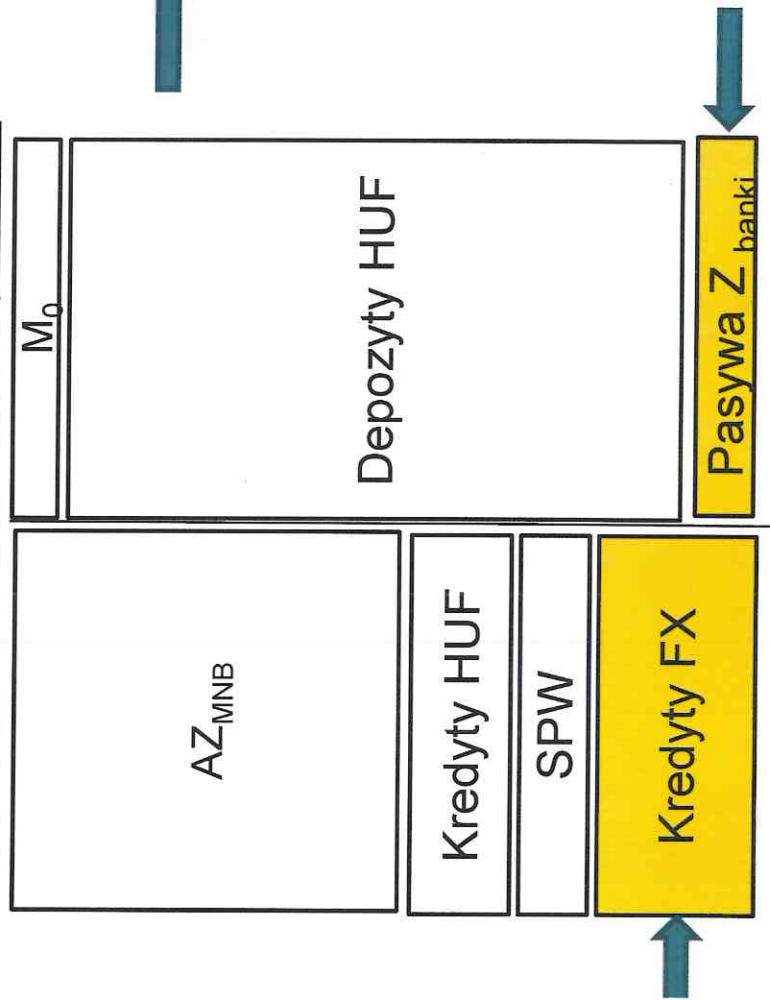

Mechanizm przewalutowania kredytów walutowych – stan początkowy

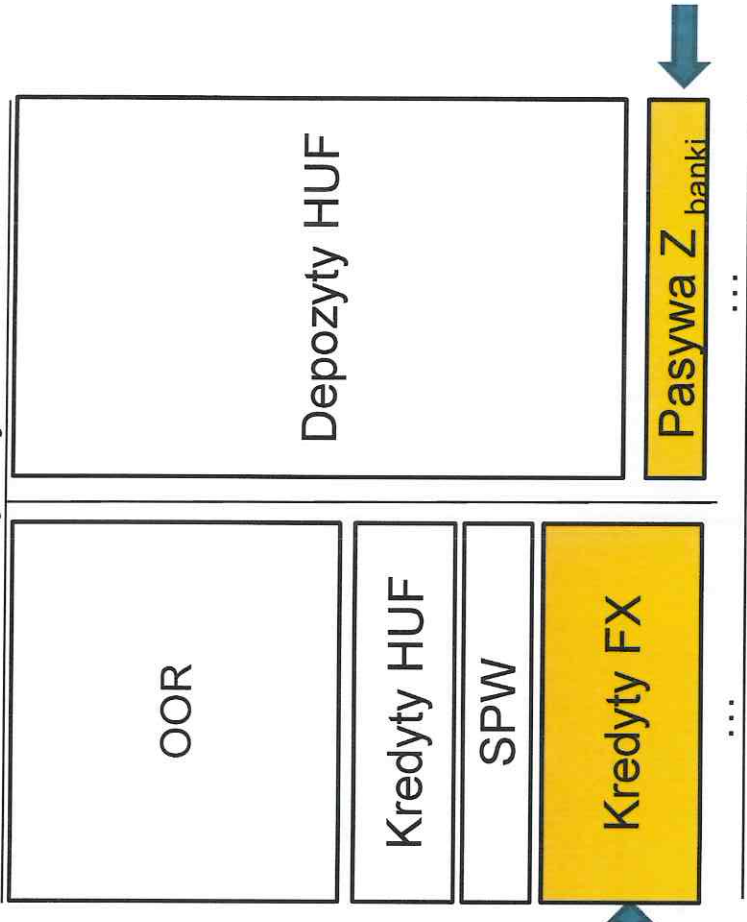
Bilans MNB

Bilans skonsolidowany

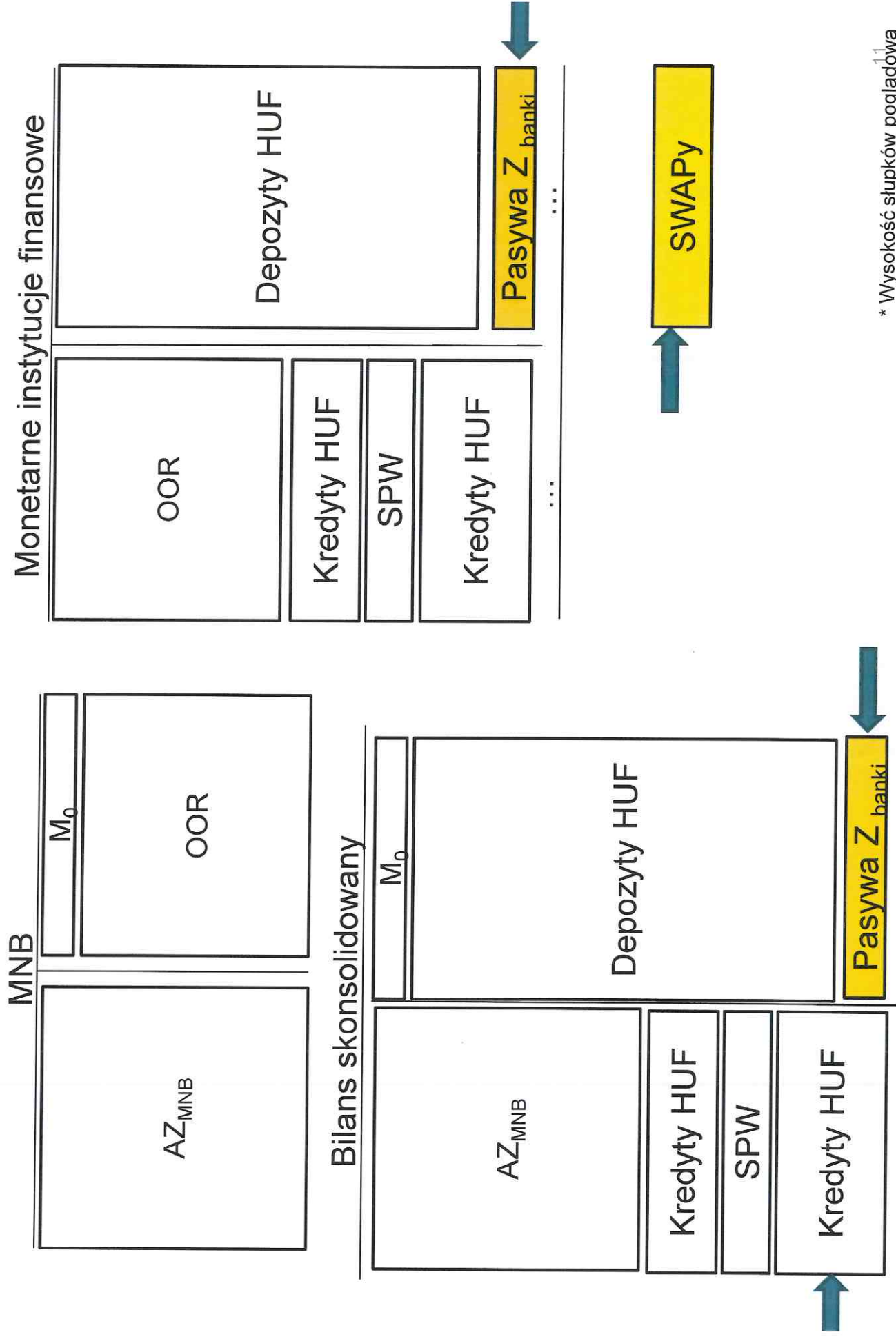

Bilans instytucji finansowych

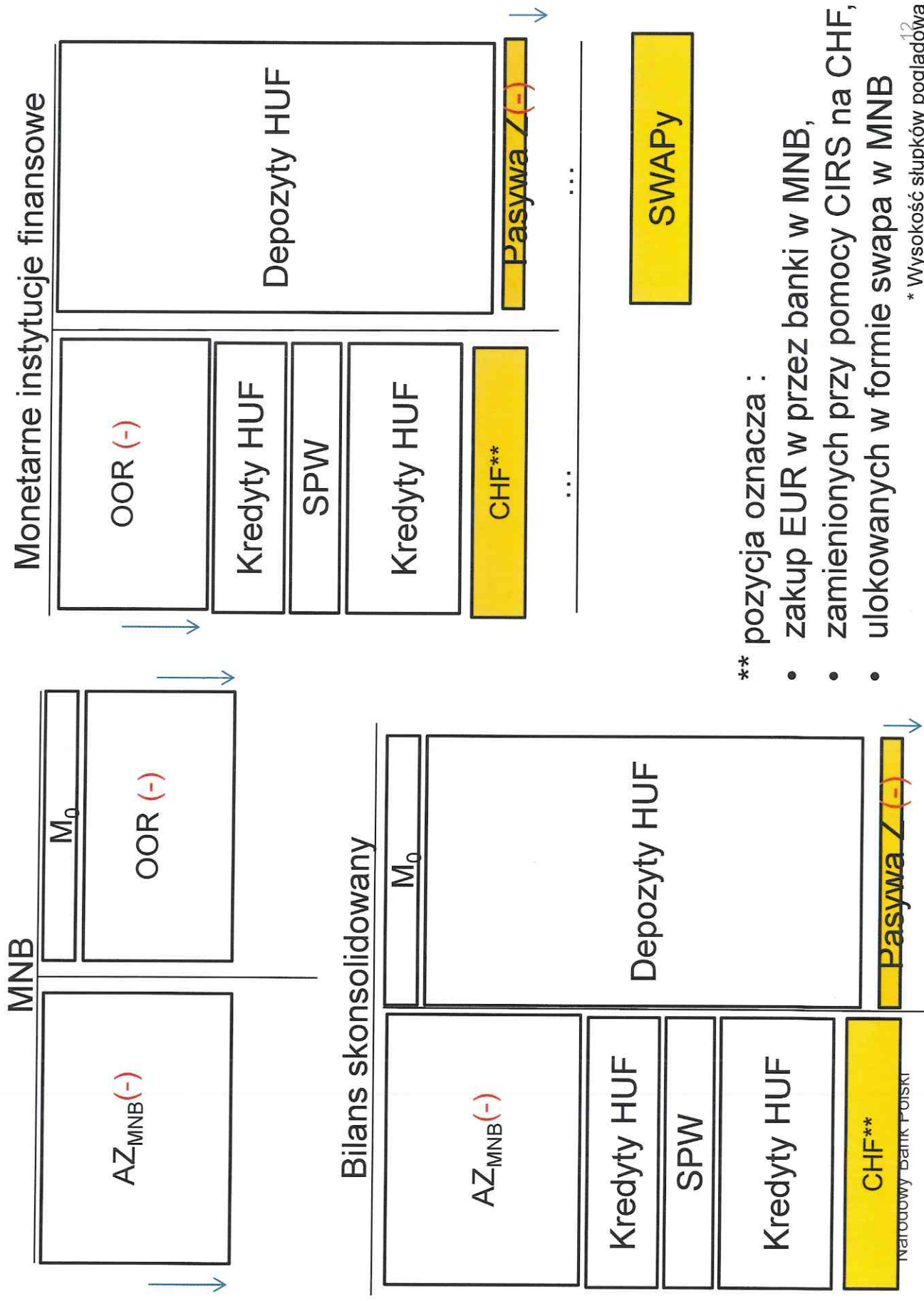
* Wysokość słupków poglądowa

Przewalutowanie i otwarcie pozycji walutowej

* Wysokość słupków poglądowa¹¹

Zamknięcie otwartej pozycji walutowej przez zakup waluty w MNB

** pozycja oznacza :

- zakup EUR w przez banki w MNB,
- zamienionych przy pomocy CIRS na CHF,
- ulokowanych w formie swapa w MNB

* Wysokość słupków poglądowa¹²

Skutki przewalutowania

- Zakup waluty przez banki komercyjne powoduje:
 - spadek rezerw walutowych MNB
 - spadek płynności w HUF na rynku międzybankowym i w konsekwencji wzrost międzybankowych stóp procentowych
- Zamknięcie pozycji SWAPowych może spowodować wycofanie się części inwestorów z rynku skarbowych papierów wartościowych, co może skutkować osłabieniem HUF

Działania MNB

- Instrumenty MNB mające na celu umożliwienie zakupu walut w MNB przez banki komercyjne na potrzeby spłaty zobowiązań krótkoterminowych oraz zapadających w przyszłości
- 3.10.2011: możliwość zakupu waluty w MNB:
 - w odpowiedniej wielkości
 - po cenie nie niższej niż rynkowa, lecz atrakcyjnej dla banków
- Cele wprowadzenia instrumentu:
 - ograniczenie możliwości spekulacji w stronę deprecjacji HUF
 - ograniczenie wpływu zaburzeń kursu na inflację
 - umożliwienie spłaty zobowiązań krótko i długoterminowych banków bez narażania Węgier na nagły spadek rezerw walutowych

Transakcja spot sale + absorbujący f/x ON fx swap

- Sprzedaż waluty połączona z zawarciem fx swapa absorbującego fx od banków
- limit na każdy bank wyznaczony przez MNB:
 - 20% stanu walutowych kredytów hipotecznych w całym systemie,
 - różnicowany w każdym banku, w zależności od apetytu kredytowego danego banku i dostępności oszczędności klientów na spłatę kredytu oraz stanu walutowych kredytów hipotecznych i *home equity loan* dla gospodarstw domowych na 31.08.2011 r.
 - nieznaną popyt banku w ramach limitu
- wymóg redukcji zobowiązań zagranicznych przed „wypłatą” nogi walutowej swapa
- 22 przetargi, EUR 2,6 mld, ok. 60% przedpłaconych kredytów
- W dniu zakończenia programu (8.03.2012) obowiązek przewalutowania niewykorzystanych środków w MNB po kursie z dnia zakupu (FIFO)
- Cena zakupu waluty zbliżona do rynkowej, żadna transakcja poniżej kursu rynkowego

NBP

Narodowy Bank Polski

Rok 2014

Rok 2014 – dwie fazy

- Settlement – zwrot klientom banków różnic wynikających z podwyższonego oprocentowania i stosowania podwójnego kursu franka (wrzesień/październik 2014)
- Conversion – przewalutowanie praktycznie całości zadłużenia walutowego gospodarstw domowych na forinty (listopad 2014, formalne przewalutowanie luty 2015)

Settlement: otoczenie formalno-prawne

- Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego z 16.06.2014:
 - skoro bank udzielił klientowi kredytu nominowanego w walucie obcej, ale fizycznie „nie sprzedał waluty” (bo pieniądże wypłaca i przyjmuje w forintach), to nie ma uzasadnienia, by banki stosowały odmienne kursy walutowe przy wypłacie i spłacie kredytu
- Ustawa z 4.07.2014 (weszła w życie 26 lipca), uznająca za nieprawidłowe działania banków:
 - praktyka jednostronnej zmiany (nieopartego o stawki rynkowe) oprocentowania kredytów (marża oprocentowania zmieniana decyzją zarządu banków)
 - stosowanie w chwili wypłaty kredytu w forintach arbitralnego, własnego kursu kupna, a do obliczenia miesięcznej raty odsetkowo-kapitałowej - kursu sprzedaży.
- Do końca 2014 r. banki zobowiązane były zwrócić klientom skumulowaną od 2004 r. różnicę wynikającą z podwyższonego oprocentowania i stosowania podwójnego kursu franka.
- Koszt dla banków ok 2,1 mld EUR

Settlement: działania MNB

- 23.09.2014 (MC) MNB zdecydował o udostępnieniu możliwości zakupu EUR w MNB bankom węgierskim
- Dwa komplementarne instrumenty, nakierowane na redukcję zobowiązań krótko i długoterminowych, indywidualne limity na każdy bank
 - „warunkowa” sprzedaż EUR + tygodniowy rolowany fx swap,
 - warunek: redukcja wielkości krótkoterminowego zadłużenia zagranicznego przez bank
 - rolowanie swapa do 30.03.2016
 - kurs fixing MNB
 - limit 2 mld EUR
- „bezwarunkowa” sprzedaż EUR+ długoterminowy CIRS,
 - Cel: redukcja zadłużenia zapadającego w długim terminie
 - oprocentowanie CIRS: Bubor3M-marża/Euribor3M
 - transakcje dla 8 terminów zapadalności, niedopuszczalne zamykanie pozycji przed terminem ich zapadalności, do grudnia 2017 roku
 - kurs fixing ECB
 - limit 1 mld EUR

Settlement: działania MNB

- Pierwsze transakcje 13.10.2014
 - „warunkowa” sprzedaż:
 - EUR 230 mln
 - fx swap points ok 3 bp poniżej rynku
 - „bezwarunkowa” sprzedaż:
 - EUR 750 mln
 - spread dla CIRS 10 bp poniżej rynku
- W następnych aukcjach popyt znikomy, zaspokojenie potrzeb refinansowania banków

Conversion: Otoczenie formalno-prawne

- Rozszerzenie interpretacji rozstrzygnięcia SN: obowiązek przewalutowania kredytów walutowych udzielonych w okresie od 1.05.2004 do 1.02.2015
- Dwa kroki:
 - zamrożenie kursu wymiany na poziomie rynkowym z dnia zamrożenia (listopad 2014)
 - techniczne przeprowadzenie operacji przewalutowania (1 lutego 2015)
- Przewalutowanie ma dotyczyć wszystkich kredytów walutowych, ale klienci spełniający określone warunki mają prawo nie skorzystać z programu
- Konsekwencja dla banków: Konieczność zamknięcia otwartej pozycji walutowej przez banki
- HUFowe umowy kredytowe będą zawierane w pierwszej połowie 2015.
 - zaliczenie na poczet spłaty kredytu kosztów poniesionych przez gospodarstwa domowe z tytułu arbitralnie ustalanych spreadów fx oraz zmian oprocentowania.
 - do czasu zawarcia nowej umowy kredytowej klienci spłacają raty tak, jakby konwersji nie było,
 - Oprocentowanie kredytu w HUF:
 - BUBOR+ pierwotna marża, ale z przedziału <1%; 4,5%>
 - oprocentowanie stałe na 3 lub 5 lat
- **Stopy procentowe HUF atrakcyjne dla klientów, w porównaniu do pobieranych przez banki stóp procentowych w CHF, jednak mniej korzystne dla banków.**

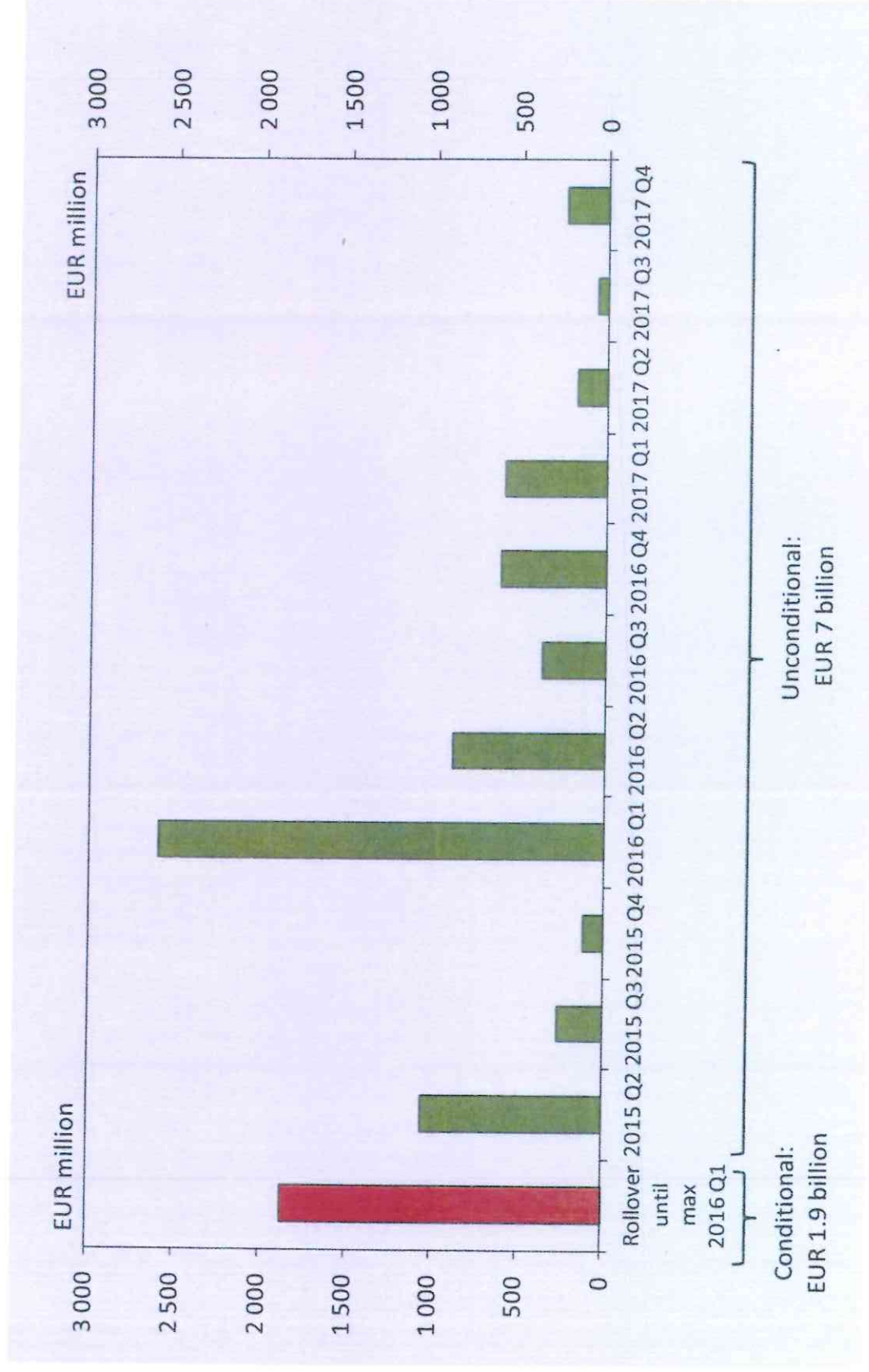
Conversion: działania MNB

- 4.11.2014: Rada Polityki Pieniężnej zdecydowała o udostępnieniu możliwości zakupu EUR 9 mld bankom węgierskim (25% rezerw walutowych)
- Zaproponowanie bankom przez MNB podpisanie umów, na mocy których:
 - Banki będą mogły zakupić w MNB pełną kwotę walut obcych niezbędna do pokrycia ryzyka walutowego związanego z przewalutowaniem.
 - Banki zakupią niezbędna walutę w MNB a nie na rynku walutowym.
- Podpisanie umów:
 - MNB i Związek Banków Węgierskich: najważniejsze warunki transakcji związanych z przewalutowaniem (7.11), ustalenie daty pierwszej aukcji i kursu.
 - MNB i banki: umowy podpisane przez wszystkie banki posiadające istotną liczbę kredytów walutowych.
 - data pierwszej aukcji (10.11)
 - kurs zakupu EUR (kurs fixing MNB z poprzedzającego dnia),
 - przedział wartości zakupywanych walut na każdy instrument
 - zobowiązanie MNB do odkupu walut w przypadku nieprzyjęcia przez Parlament ustawy o przewalutowaniu
 - Rząd i Związek Banków Węgierskich:
 - ustalenie kursu przewalutowania: najniższy kurs spośród: oficjalnego kursu MNB z dnia 7 listopada 2014 oraz średniego kursu z okresu pomiędzy 16.06.2014 (decyzja Sądu Najwyższego) a 7.11.2014 (9.11)
 - zobowiązanie do uznania zysków/strat z przewalutowania na poczet płatności podatku od instytucji finansowych w latach 2015 i 2016
- Warunki powtórzone w ustawie o „uforintowaniu” przyjętej przez Parlament w dniu 25.11.2014

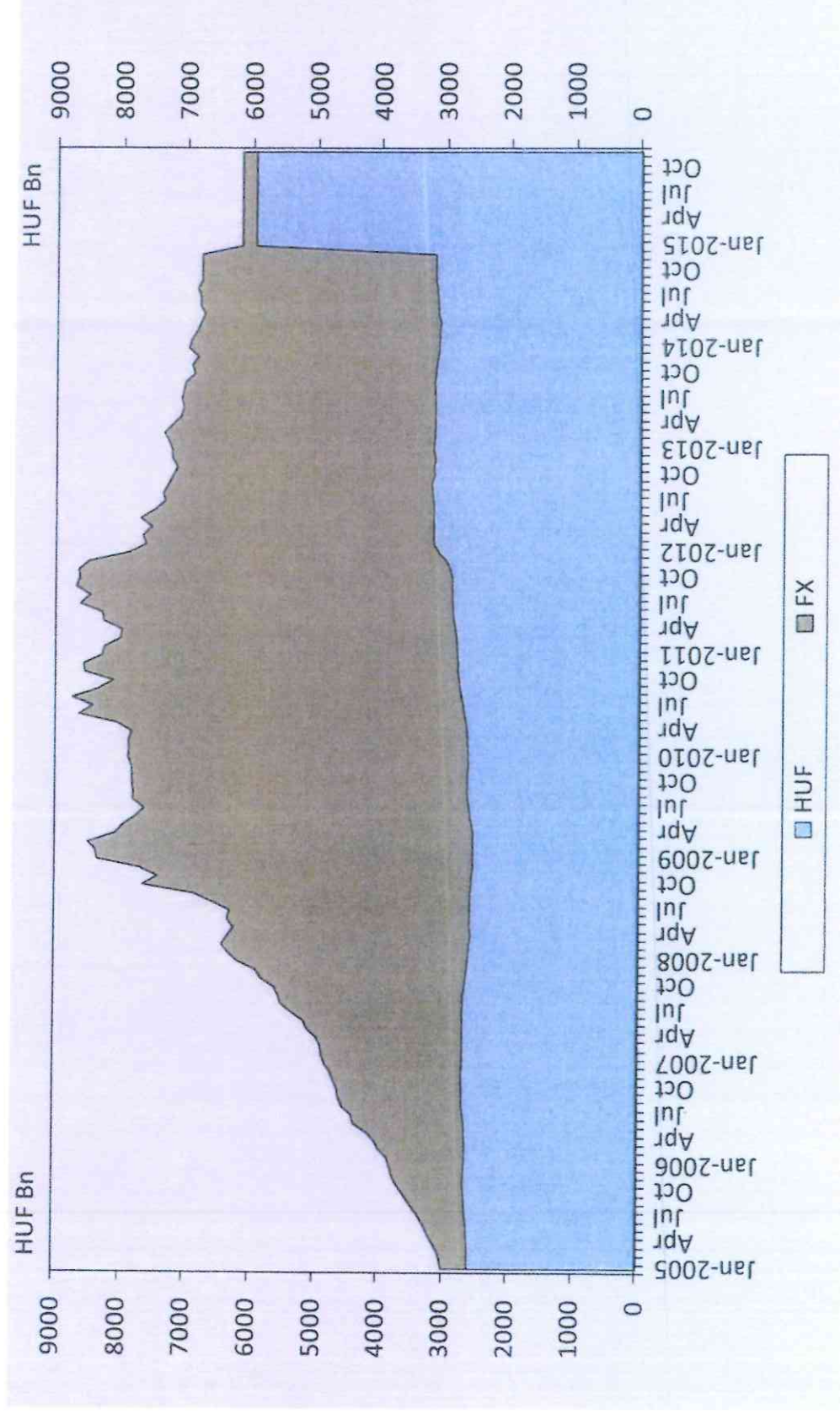
Conversion: działania MNB

- Instrumenty na łączną dostępną kwotę EUR 9 mld
 - „warunkowa” sprzedaż waluty + fx swap
 - „bezwarunkowa” sprzedaż waluty + CIRS ew. fx swap
 - zobowiązanie do zamknięcia pozycji EURCHF.
- Aukcje MNB 10.11.2014:
 - „warunkowa” sprzedaż
 - EUR 1,6 mld
 - fx swap points 3 bp poniżej rynku
 - kurs EURHUF 308,97 (fixing MNB)
 - „bezwarunkowa” sprzedaż:
 - EUR 6,2 mld
 - spread dla CIRS 10 bp poniżej rynku
 - fx swap points 18-34 bp poniżej rynku
 - kurs EURHUF 308,97 (fixing MNB)
 - Zapadalność CIRS dopasowana do zapadalności zobowiązań walutowych banków (8 terminów CIRS, do końca roku 2017), z możliwością wygładzenia profilu zapadalności.
- W kolejnych aukcjach popyt znikomy, zaspokojenie potrzeb refinansowania

Struktura zapadalności instrumentów MNB

Węgry: Kredyty dla gospodarstw domowych

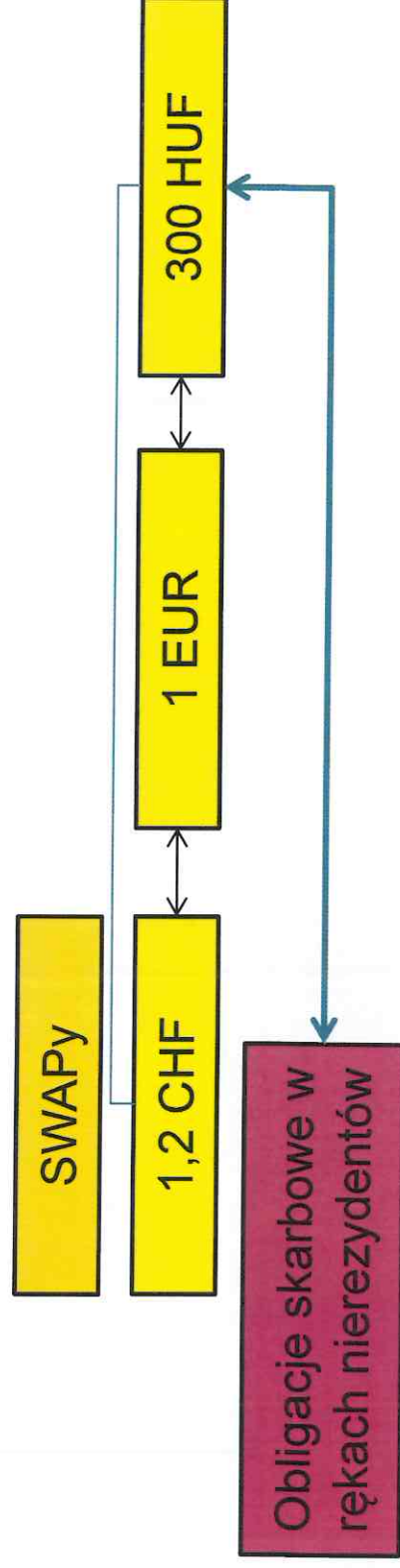
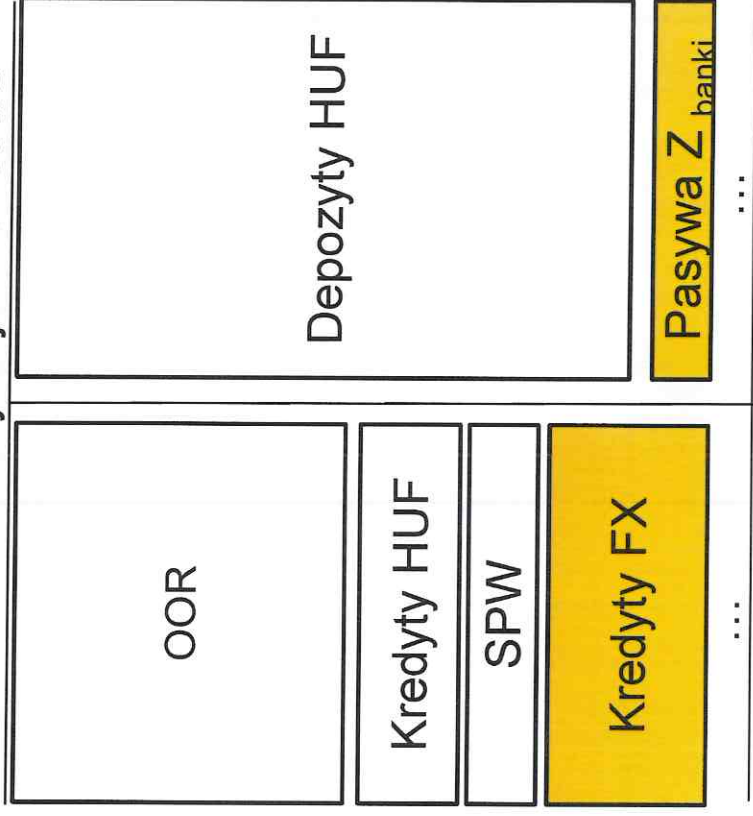
Skutki przewalutowania

Skutki przewalutowania

	Skutki
Banki komercyjne	<ul style="list-style-type: none">• Zamiana pośredniego ryzyka kredytowego na ryzyko płynności w HUF <p><i>Nadpłynność sektora bankowego: stan depozytów 2 tyg. MNB na koniec 11. 2014 to EUR 16 mld</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Ubytek dochodów banków
Klienci	<ul style="list-style-type: none">• Utrwalenie wysokiej wartości zadłużenia (kurs przewalutowania wyższy niż kurs zaciągnięcia kredytów)• Eliminacja ryzyka wzrostu zadłużenia na skutek dalszej deprecjacji HUF• Obniżenie oprocentowania kredytu
MNB	<ul style="list-style-type: none">• Stopniowe zmniejszanie rezerw walutowych• Stabilność stóp procentowych i kursu walutowego• Wzmocnienie kanału transmisyjnego stopy procentowej
Rząd	<ul style="list-style-type: none">• Potencjalny negatywny wpływ na rynek SPW• Zmniejszenie zadłużenia zagranicznego Węgier

Kredyty walutowe a rynek skarbowych papierów wartościowych

Monetarne instytucje finansowe

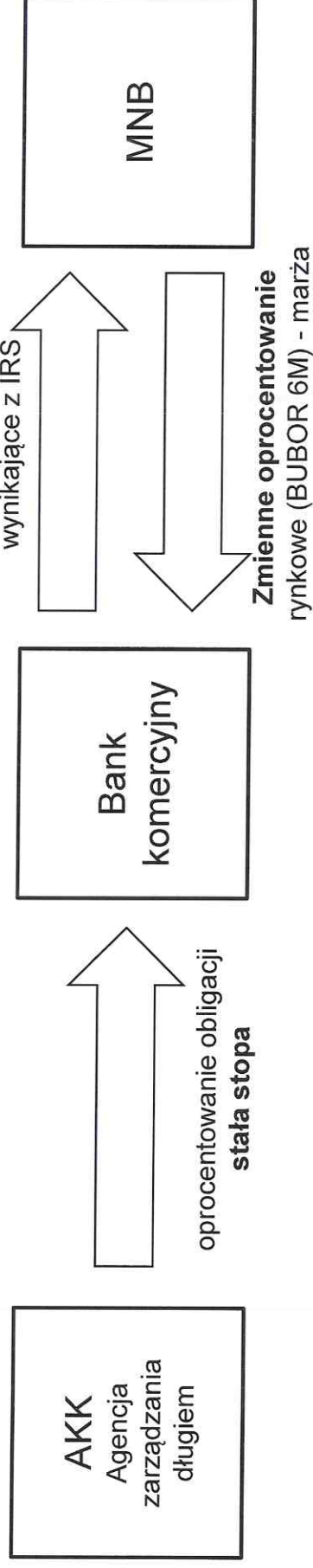
Narodowy Bank Polski

* Wysokość słupków poglądowa

Złagodzenie skutków dla rynku SPW – swap na stopę procentową (IRS)

- Od 16 czerwca 2014 MNB oferuje bankom swap na stopę procentową:
 - MNB płaci stopę zmienną 6M BUBOR-marża
 - Bank płaci stopę stałą ustaloną w drodze przetargu, MNB określa minimalną akceptowalną stopę i wielkość przyjmowanej oferty.
 - okres 3 lub 5 lat
 - IRS nie może być zamknięty przed upływem roku od daty zawarcia
 - IRS może być karnie wypowiedziany przez MNB jeśli bank sprzeda obligacje
 - **Warunek:** $(X_{t-1} + X_t + X_{t+1})/3 \geq 0.99 * \{\text{Base holdings} + (\text{IRS}_{t-1} + \text{IRS}_t + \text{IRS}_{t+1})/3\}$

Mechanizm działania swapa na stopę procentową (IRS)

Dodatkowe instrumenty MNB na wypadek kryzysu (standing facilities) wprowadzone przed przewalutowaniem kredytów

- Zabezpieczony długoterminowy kredyt w HUF o zmiennej stopie procentowej
 - zabezpieczenie papierami wartościowymi
 - zapadalność 3 lata
 - oprocentowanie: główna stopa banku centralnego.
 - dopuszczalna wcześniejsza spłata kredytu, po 104 tygodniach od daty uruchomienia.
- **Asset swap**
 - papiery rządowe nominowane w euro o maksymalnej zapadalności 5Y, kwalifikujące się jako zabezpieczenie w operacjach kredytowych Eurosystemu.
 - w zamian za papiery nominowane w HUF, z haircut.
 - zapadalność 3M
 - max 2 mld EUR,
 - cena ma wynikać z trendów obecnych na rynkach pieniężnych i względnego kosztu płynności w fornicie i w walutach obcych.
- **Zwiększenie możliwości pozyskiwania przez banki płynności, bez konieczności upłynnienia posiadanych papierów skarbowych nominowanych w HUF.**

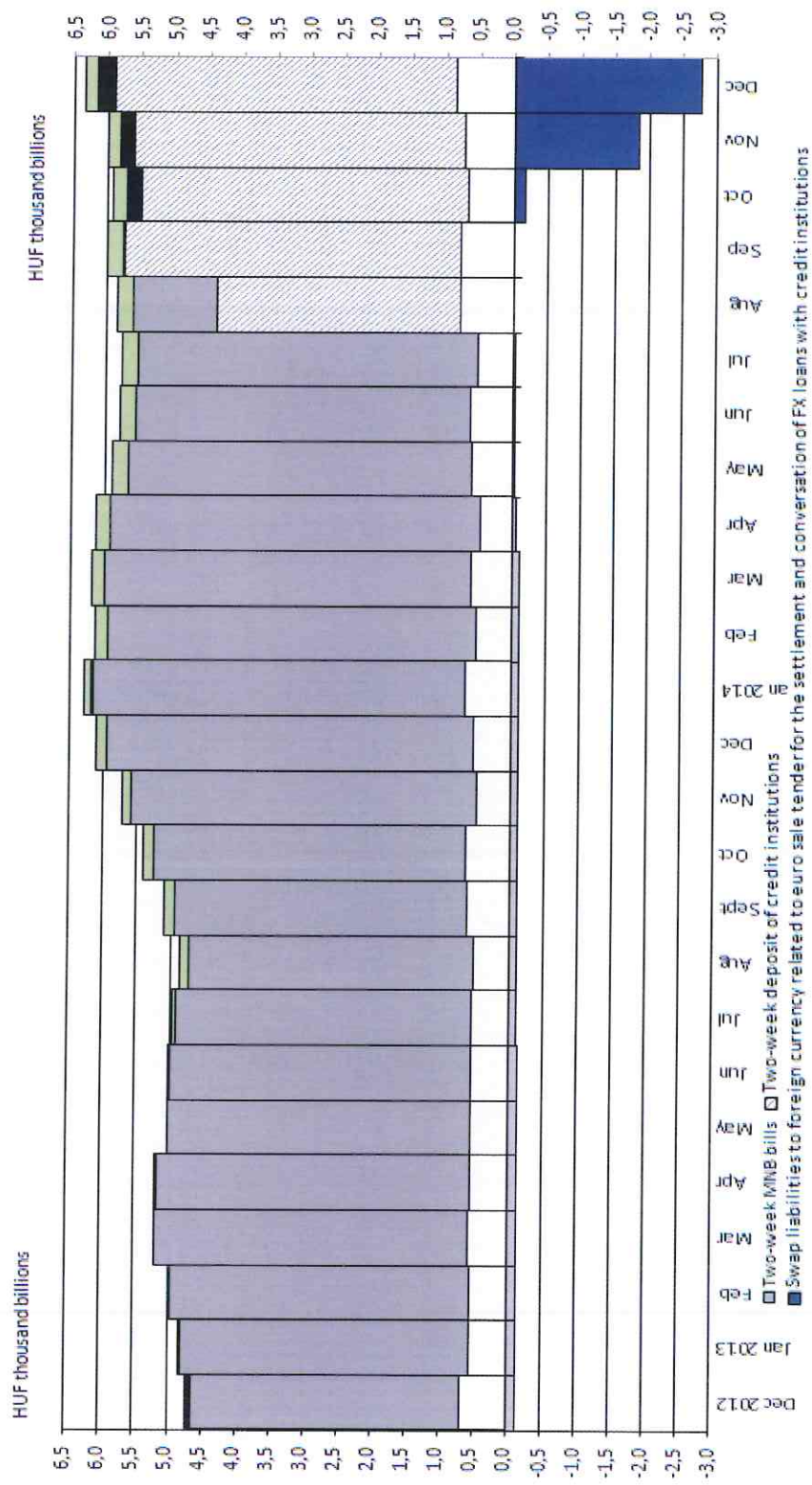
Dbamy o wartość pieniądza

NBP

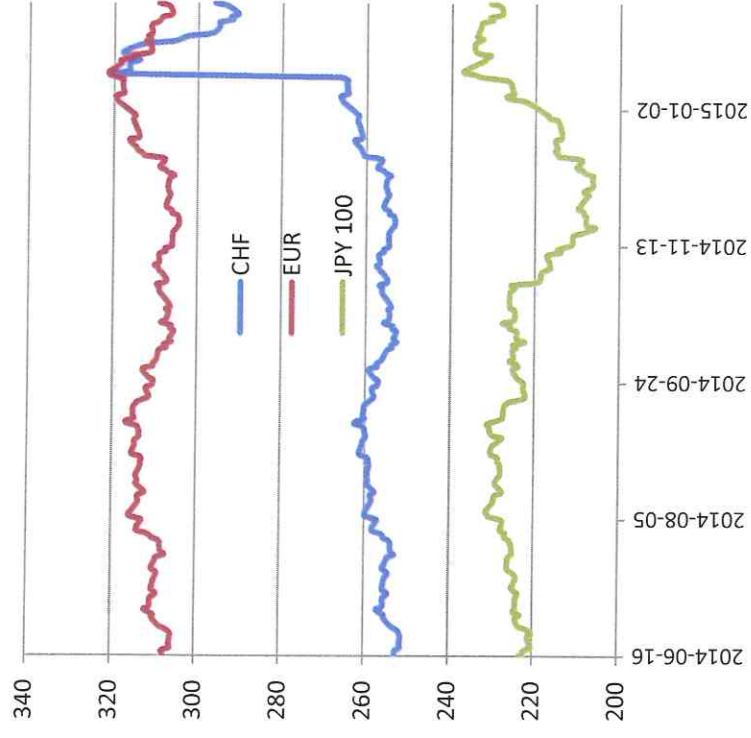
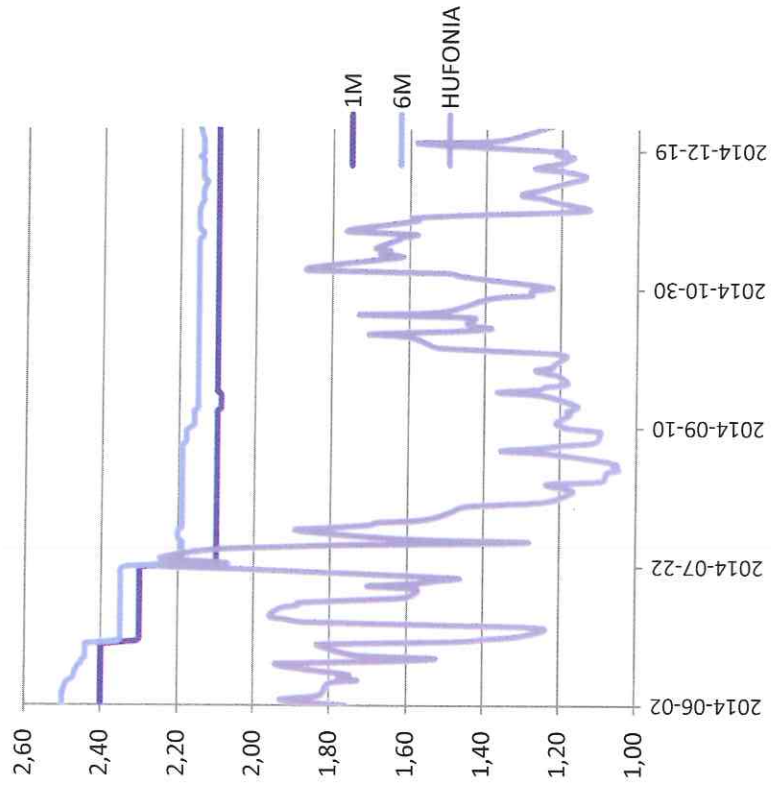
Narodowy Bank Polski

Slajdy uzupełniające

Wykorzystanie instrumentów banku centralnego (stany przeciętne)

Stopy procentowe i kurs walutowy

Kurs średni za okres 16/06/2014 - 7/11/2014 256,47 310,62

Kurs przyjęty przy przewalutowaniu 256,5 308,97

Stopy procentowe i kurs walutowy

